

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

2010-3070012- Slutrapport förprojektering
001
2011-01-12

Stig Sundqvist

Svenska ESF-rådet
Östersund

Ink 2011-01-31

Till D.nr 2010-3070012

Mall för slutrapport förprojektering

Syftet med enhetliga mallar för slutrapportering är att underlätta spridningen av resultat och metoder från Socialfondsprojekten i Sverige.

I slutrapporten för förprojektering ska ni redogöra för hur ni följde er tid- och aktivitetsplan samt beskriva era resultat (analys, kartläggning etc.). Slutrapporten ska göras i bifogad mall.

Vänligen bifoga också analyser, kartläggningar eller andra produkter som ni anser vara relevanta.

Slutrapporten bör omfatta minst 5 A4-sidor och högst 10 A4-sidor .

Mallens rubriker är **blåfärgade**. Under varje rubrik finns en kort text om vad avsnittet ska innehålla. Det är viktigt att slutrapporten bygger på en diskuterande redogörelse.

Om du har frågor eller om något är oklart hör av dig till din samordnare på ESF-rådet.

Projektnamn: FASA

Projektnummer (fylls i av projektansvarig): 2010-3070012-001

Sammanfattning (max 2 A4-sidor)

Beskriv kortfattat projekttiden och de framsteg som gjordes i förprojekteringen (från början till slut). Beskriv vilka som varit involverade (organisationer, företag myndigheter etc.) och hur ni har arbetat, vilka metoder ni valt (till exempel intervjuer, studier etc.):

Projektet hade som mål att försöka finna ut metoder/arbetssätt som kan förnya och förbättra verksamheten bland ungdomar inom Gymnasieskolans Individuella program (IV) samt programmet med invandrarungdomar som i stort saknar svenskspråkskompetens (IVIK) samt även FAVI (förvaltningen arbetsmarknad vuxna och integration har deltagit i förprojekteringen). Arbetet har lagt upp på så sätt att huvudinriktningen har lagts på enkätsvar från all personal inom gymnasieskolans IV och IVIK. Sammantaget deltog 31 anställda och besvarade enkäten. Enkätsvaren redovisades åtskilda för de olika personalgrupperna (IV och IVIK) samt sammantaget för hela gruppen (IV+IVIK).

Därutöver har vissa intervjuer genomförts med personal från FAVI samt företagssamarbetsplatser och därutöver "gamla" elever som har lämnat eller ska lämna gymnasiet inom åldersgränsen 18-21 år. Tankar att utöka intervjudelen med fler elever och samverkande företag har diskuterats men tidsåtgång och därmed kostnad för detta har satt gränser för att låta den delen växa. Tre samverkande företag, sedan flera år bakåt i tiden, har djupintervjuats och gett relevanta synpunkter kring praktik för IV och (IVIK) elever. Även gamla elever har intervjuats som genomfört praktik och har således haft egen erfarenhet av såväl praktiken som den skolförlagda tiden.

Enkät vägen blev definitivt den "billigaste" och realistiska vägen att kartlägga nuläget och samtidigt ge nya kunskaper för att utveckla verksamheten.

Kontakter med andra kommuner och "skolor" har även genomförts för att få lite perspektiv på andra kommuners synpunkter på denna ungdomsgrupp som inte genomför sin utbildning på Gymnasieskolans nationella program. Denna stora ungdomsgrupp är den grupp som har allra svårast att få fäste på arbetsmarknaden och är enligt erfarenhet väldigt stationär och fast i sin hemort.

Enkätredovisningen har presenterats för personalen i en efterföljande processgenomförd diskussion i grupper den 25 novemeber. Gruppredovisningen har varit en del i det tänkta framtida åtgärds- och förbättringsprogram som framkommit i enkätsvaren och gruppdiskussionerna. Denna del känns viktig och bedömts ge bästa förutsättning för att få acceptans för ett förbättringsprogram under de närmaste åren. Projektets styrgrupp (sammnanträtt tre ggr) har informerats och gett klartecken för genomförd metod och arbetssätt. Slutredovisningen av förprojekteringen genomfördes fredagen den 17 dec 2010. Arbetet med slutredovisningen till ESF blev ett uppdrag för projektets projektledare som likaledes gavs ansvaret för ansökan om utbetalning av projektets kostnader.

Förprojekterings resultat

Redogör kortfattat för det arbete som förprojekteringen avsåg att fokusera kring. Besvara frågan om och/eller hur ni bidragit till att förbättra möjligheterna för ett eventuellt genomförandeprojekt? Beskriv också vilka nya kunskaper ni bidragit med:

Förprojekterings mål och syfte var att inventera vilka förbättringsåtgärder och områden som kunde vara aktuella i ett eventuellt kommande genomförandeprojekt eller utvecklingsområden i den reguljära verksamheten. I nedanstående redovisning finns de områden och åtgärder som framkommit i förundersökningen. Detta är således de svar som inkommit efter de fyra gruppernas sammantagna synpunkter.

Grupparbete FASA-projektet 2010-11-25 Sammanställning av 4 gruppers prioriteringar

1. Prioritera fem saker som skulle kunna genomföras i ett EU-projekt "ESF".

- Arbeta med hälsofrågor (personal, lokaler, frukost etc.) (2 svar)
- Praktikarenor för ungdomarna (2 svar)
- Estetisk verksamhet (lokaler+personal) (2 svar)
- Inspirationsföreläsningar (unga även med utländsk bakgrund) (2 svar)
- Samverkan med FAVI (2 svar)
- Anpassade yrkeskurser (lokaler+personal, trygg miljö, genusperspektiv)
- Utökad dataundervisning (datorer, It-sal, personal)
- Språkanpassad praktik
- Tillförsel av resurser
- Handledarutbildningar
- Mer resurser till personal
- Förstärkt SYV-resurs
- Förberedelseupplägg för praktik

2. Prioritera fem saker som skulle kunna genomföras inom ramen för den egna organisationen utan hjälp av externa medel.

- Programmen bör ha större del av SG:s totala budget (2 svar)
- Kreativ verksamhet (slöjd, drama, musik, entreprenörskap)
- Kompetensutveckling personal (data, individuell)
- Resursomfördelning för att kunna samarbete närmare med praktikplatser
- Språkpraktik
- Entreprenörskap
- Produktionsenhet (Hamsta, GA-skolan)
- Hemklassrum
- Arbeta med fysisk & psykisk hälsa
- Grönt kort
- Fler och mer ändamålsenliga lokaler
- Digitala klassrum
- Stoppa dräneringen av programmen
- Handledning
- Se över om en omfördelning inom kommunen lönar sig på sikt (IV/lvik kontra Soc/Favi)
- Helhetsgrepp på skolledningsnivå för att uppnå bättre samverkan

3. Har ni ytterligare synpunkter, feedback eller förslag som ni vill delge projektet?

- Drama/musik höjer självförtroendet och hjälper ungdomar att mogna som människor
- Teambuildning för oss i personalen
- Fler ämnen (SO, NO etc.) för att ge behörighet
- Stöd i karaktärsämnen på yrkesprogrammen

Oberoende om möjligheterna eller viljan att utveckla verksamheten utan EU medel har undersökningen visat på följande utvecklingsområden;

a/ Insatser som kan göras på förvaltningsnivå och på politiska nivå

b/ Utvecklingsarbete på skollärdarnivå inom Sundsvalls gymnasium

c/ Utvecklingsarbete på IV och IVIK eller nya Introduktionsprogrammet i Gy11

a

Beslut om ev. förändring (ökning) av resursfördelningen till introduktionsprogrammet utifrån dessa ungdomars behov. Kan tidigare insatta resurser ge besparingar i senare tid av ungdomarnas lärande? Hur påverkas behoven för elevgruppen med tidiga insatser? Lönar det sig ekonomiskt att göra tidiga insatser? Det finns hypoteser om att tidiga insatser för ungdomar som inte går på nationella program kommer att ge besparingar av insatser för ex. FAVI.

B

Hur åstadkommer man en värdegrundsdiskussion så att introduktionsprogrammet får samma status som de nationella programmen. Utveckling av lokalerna för dessa elevgrupper. Enkäterna och intervjuerna tyder på att sammanhållen utbildning med hemklassrum är en angelägen förändring för att höja utbildningskvaliteten. Att vidare förbättra samverkan med andra nationella program är angeläget. Detta gäller karaktärsämnen/kurser likaväl som fördjupningskurser.

C

Vad kan då göras inom programmets egna verksamhet? Här nämns flera områden;

- Se över praktikomfattning – mer på IVIK och mindre på IV?
- Jobba mer med utvärdering och uppföljning av praktik – se över rutiner
- Integrera praktiktiden i undervisning – ämneskopplingar, målsättningar etc.
- Hälsa – satsa på aktiviteter som stärker individens fysiska och psykiska hälsa
- Se över samarbetet mellan programmets olika yrkesroller (lärare-SYV-kurator-praktiksamordnare) för att optimera mentorskap, rådgivning, vägledning, praktiksökning etc.
- Kompetensutveckling personal
- Teambuilding personal

Vad har då förundersökningen visat som borde kunna ge bra förslag till områden och aktiviteter som projekt inom ESF och dess programområde 2: ökat arbetskraftsutbud?

Mål:

- Bidra till att underlätta ungas etablering i arbetslivet samt förebygga att unga hamnar i utanförskap
- Bidra till att underlätta för personer med utländsk bakgrund att etablera sig i arbetslivet

Målgrupp:

- Unga (ålder 16-24 år) och befinner sig i övergång mellan studier och arbetslivet

Vad kan då vara relevant utifrån programområdesbeskrivningen?

- Unga personer och personer med utländsk bakgrund ska prioriteras särskilt
- Insatser bl.a. vägledning, utbildning och coaching
- Särskilt fokus på personer som ej fullföljt sin gymnasieutbildning
- Samverkan mellan kommunens utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningar är viktig.
- Lärande i arbetslivet
- Underlätta för unga att starta egna företag

Vad kan i övrigt vara relevant att fundera över just för ESF i Mellersta Norrland?

- Ytterligare betoning på unga personer och personer med utländsk bakgrund
- Entreprenörskapsfrämjande insatser ska särskilt uppmärksammas
- Förstärkt SYV - funktion
- Samverkanslösningar med fokus på ungas etablering på arbetsmarknaden
- Utbildning i yrkesspecifik språkkunskap

Finansiering:

- Offentlig medfinansiering 60%
- EU-finansiering 40%

Tidsplan:

- Ansökningsomgång fram till den 24 feb 2011
- Prel. beslut i maj/juni
- Genomförandeperiod: aug 2011 – mars 2014

Sammantaget kan utifrån kartläggningen i denna förstudie följande aktiviteter/områden/innehåll vara relevanta för ett eventuellt ansökningsbeslut om ett genomförandeprojekt i ESF mål 2;

1. Arbetslivsintroduktion

- Förberedelseprogram – individuell utveckling , kunskap
- Arenor - introduktionsbrygga till externa arbetsplatser, här kan områden inom vaktmästeri, bibliotek, skolkök vara exempel på egna "Arenor" som kan utvecklas.
- Handledarutbildning – kvalitet, språk - koppling,
- Samverkans - råd för introduktionsprogram – nätverk, kunskap
- Förstärkt organisation i form av extra SYV – resurs, för att bättre skapa möjligheter att förstärka samverkan skolan och arbetslivet. Kanske just gamla IVIK gruppen ska öka samverkan med arbetsplatser.

2. Motivation

- Individstärkande verktyg ex. "Modig i vardagen" & "Din Framtid"
- Inspirationsföreläsningar av unga personer på olika positioner i samhället som exempel unga sköterskor, unga företagare, etc.
- Entreprenörskapsprogram – OFB – "tools".
(raketer, B4aD, Framtidsentreprenör).

3. Kommunikation

- Språkutveckling enl. prövade metoder ex. "rikare språk"
- Ökat inslag av datorkunskap
- Estetisk verksamhet som kommunikationsträning (ex. Luleå)
- Skolans teoretiska undervisning måste förbättras med tydlig struktur och ett förtydligat uppdrag.
- Alla förändringar framgent skall självklart ha bäring för att nå målen i nya gymnasiepropositionen (Gy 11).
- Bättre samverkan mellan våra kommunala förvaltningar och inom respektive förvaltningar måste utvecklas och förbättras för att bryta isoleringen mellan olika nivåer.

Som komplement till denna slutrapport bifogar vi även vår konsults slutrapport från sitt perspektiv. Bilagor etc. som omfattar ca 130 sidor översändes bara om begäran framförs som redovisning av förprojekteringen.

Jämställdhetsintegrering

Hur genomförde ni er jämställdhets-SWOT eller liknande kartläggning? Har ni viktiga slutsatser inför genomförandeprojektet? Har ni genomfört utbildningar i jämställdhetsintegrering?

Vid kartläggningsarbetet blev genusperspektivet oftast en återkommande fråga som kändes viktig. I samverkan med företag/arbetsplatser för att förstärka relationen mellan teori och praktik samt öka tillgängligheten och förståelsen för arbetsmarknaden framkom att behovet av kompetensförsörjning inom förskolan och äldreomsorgen är tydlig och angelägen från arbetsgivarnas sida. Tyvärr visar flickor

på Introduktionsprogrammen lågt intresse för dessa yrken samtidigt som pojkar visar svagt intresse för ex. förskolans olika yrken. Här finns ett tydligt och sedan lång tid utvecklingsutrymme att ta tag i.

Jämställdhetsfrågorna dök upp som integrerade i den kartläggning vi genomförde med ex. företagen som visade på att vi fortfarande har en snedfördelning på företagen utifrån ett genusperspektiv. På bilföretag genomgående pojkar och inom handeln med kosmetika genomgående flickor osv.

Tillgänglighet för personer med funktionshinder

Vilka åtgärder har ni vidtagit för att säkra tillgänglighetsarbetet i ett eventuellt genomförandeprojekt?

Liksom jämställdhetsperspektivet är elever med funktionshinder ett relativt vanligt "problemområde" för pedagogerna på Introduktionsprogrammet. Olika elevkategorier med bokstavsbeteckningar kräver sin särskilda agenda i skolmiljö och definitivt i företagsmiljö. Här är angeläget att i samverkan med företagspraktik agera med särskild vaksamhet och kompetens för att ge dessa ungdomar sina möjligheter till en chans på arbetsmarknaden.

Konkret har en elev (pojke) under förprojekteringen (sept-dec) med synnedsättning (blind) varit med och placerats på en arbetsplats. Det vanliga är att elever med funktionshinder får en särskild introduktion på den arbetsplats som eleverna skall praktisera på. Normalt är det en av medarbetarna på IV eller IVIK som har erfarenhet och fallenhet för just denna typ av introduktion som bereder och genomför praktikplaceringen.

Av någon anledning har inte något enda fall av rullstolsburen elev varit elev på IV och IVIK så någon nyligen erfarenhet från detta finns inte att relatera till. Men handlingsplanen blir densamma som vid ovan relaterade exempel med synskadad elev.

Programkriterier (samverkan, strategisk påverkan, lärande miljöer och innovation)

*Hur har ni arbetat med **relevanta** programkriterier för ert projekt? Hur har det hjälpt er att förbereda er inför ett eventuellt genomförandeprojekt?*

I ansökan till denna förprojektering har vi självfallet identifierat mål som ska kunna stärka ungdomar på den framtida arbetsmarknaden och därmed skapa ekonomisk tillväxt lokalt, regionalt och nationellt. Områden som motverkar diskriminering och ökar jämställdheten fanns med i konceptet när ansökan skrevs och kändes naturligt i det arbete som dagligen påverkar medarbetare inom introduktionsprogrammet i Gy11. Hur medarbetare skapar kompetensförstärkning dels utan direkta resurser och dels med tillförda resurser eller omdisposition av driftmedel har alltid varit en tydlig och påtaglig vardag allt efter skolans ekonomiska anslag reducerats genom åren. Kartläggningen har visat på flera områden/aktiviteter där förstärkt samverkan definitivt ska uppmuntras och utvecklas som ett led i kvalitetsförbättrande verksamhet.

Uppföljning under förprojekteringen

Beskriv kortfattat hur ni arbetade med uppföljning under förprojekteringen:

Kontinuerlig avstämning har genomförts framför allt mellan projektledaren och konsulten, Mathias Sundin. Även kontakter med rektor för IV och IVIK har genomförts och specifikt inför enkätens konstruktion och dess resultat. Även avrapportering till projektets styrgrupp har varit viktigt och ett bra tillfälle att bolla tankar och strategier för förprojekteringen/kartläggningen. Konsultarbetet har kontinuerligt rapporterats till projektledaren och alltid föredömligt varit dokumenterat. Avslutningen av konsultarbetet har likaledes varit väldokumenterat och är nu lättillgängligt med slutrapport och bifogade bilagor med resultat från intervjuer med företagare, elever, personal samt enkätresultaten sammantaget samt uppdelat på respektive programdelning (IV samt IVIK). Enkätsvaren ger en mycket detaljerad och nyanserad bild av personalgruppens och "grupparbetenas" resultat.

Andra erfarenheter som ni vill dela med er av

Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför? Vilka tips skulle ni vilja ge till framtida projekt?

I förprojekteringen har det processinriktade tänkandet kring utvecklingsarbetet varit centralt. Erfarenheten från tidigare utvecklingsarbeten utan att integrera personalen på ett processinriktat arbete skapar sällan goda förutsättningar för ett bra genomförande. Detta förankringsarbete med avrapportering och redovisning av exempelvis besvarade enkäter har haft viktig effekt för acceptans och det fortsatta förändringsarbetet. Vi tror vidare att ett eventuellt genomförandeprojekt kräver god acceptans redan från staten på ett utvecklingsarbete.

Kontaktpersoner

Vem ska man kontakta om man är intresserad av mer information?

Stig Sundqvist; stig.sundqvist@sundsvall.se, projektledare FASA

Per Ström; per.strom@sundsvall.se, Rektor IV och IVIK

Marianne Staaf-Gälldin; marianne.staaf-galldin@sundsvall.se, Gymnasiechef SG.

Sammanställning av aktiviteter/utbildningar **Proj; 2010-**
30070012-001 Programområde 1 och 2. Tidredovisning aug-dec 2010.

Datum OKT-10	Aktivitet/utbildning/möte	Antal timmar (Utb/akt omfattning)	Antal deltagare	Pågående Utb/akt Ja eller nej	Slutförd Utb/akt Ja eller nej
1,4,5,6,7,8 ,11,13,14, 15, 18, 20, 21,22,25 28 o 29	Undersökning/kartläggning	22 timmar	2-30	Ja	
7, 8, 11, 14, 15, 20, 21, 22 o 29	Aktiviteter målgruppen	46 timmar	2-30	Ja	
1, 7, 8, 11 o 14	Proj.administration	16 timmar	2-20	Ja	
7, 11, 14, 15, 18, 20, 21 22 24	Uppföljning - utvärdering	40 timmar	2-35	Ja	
Nov-10					
2-5, 11- 12, 23,24	Undersökning, kartläggning	37 timmar	2-10	Ja	
8,9,11, 12,23,25	Aktiviteter målgruppen	44 timmar	2-25	Ja	
8,11,12, 30	Administration	7 timmar	1	Ja	
3,8,9,12, 24-25	Uppföljning - utvärdering	37 timmar	2-35	Ja	
Dec - 10					
2-4, 6,11	Undersökning - kartläggning	9 timmar	2-15	Ja	
4,6,11,14, 15,20,21	Aktivitet - målgruppen	14 timmar	2-35	Ja	
1,4,5, 17, 30	Adminidtration	19 timmar	1-2	Ja	
5-7, 10,11, 14,17, 27-29	Uppföljning - utvärdering	43 timmar	2-30	Ja	
8, 15	Information - marknadsföring	4 timmar	2-100	Ja	
	Totalt timmar okt-dec	338 timmar			

FASA-projektet

Förprojektering

Slutrapport

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	sid 1
2. Bakgrund	sid 2
3. Uppdraget	sid 2
4. Upplägg & genomförande	sid 2
4.1 Planering av uppdrag	sid 2
4.2 Presentation av uppdrag för personal på programmen	sid 3
4.3 Intervjuer med personal på programmen	sid 3
4.4 Intervjuer med personal på FAVI	sid 3
4.5 Enkät – framtagning, utskick och sammanställning	sid 4
4.6 Intervjuer med ungdomar	sid 4
4.7 Intervjuer med arbetsplatser	sid 5
4.8 Kartläggning av metoder och verktyg	sid 6
4.9 Förslag till insatsområden och insatser	sid 6
4.10 Presentation och diskussion med personal	sid 6
4.11 Slutrapport	sid 7
4.12 Vad sker härnäst?	sid 7
5. Förslag på insatser i ett EU-projekt	sid 7
5.1 Insatser för arbetslivsintroduktion	sid 7
5.2 Insatser för ökad motivation	sid 8
5.3 Insatser för förbättrad kommunikationsförmåga	sid 9
6. Förslag på insatser i befintlig organisation	sid 9
6.1 Insatser på förvaltningsnivå	sid 10
6.2 Insatser på skollärningsnivå	sid 10
6.3 Insatser på programnivå	sid 10
7. Konsultens slutsatser och reflektioner	sid 11
8. Förprojekterings organisation	sid 12
9. Länkar	sid 12
10. Bilagor	sid 12

1. Sammanfattning

Våren 2010 ansökte och erhöll Sundsvalls kommun medel från Mål2 sociala fonden för en förprojektering gällande utveckling av Individuella programmet (IV) och Individuella programmet – invandrarintroduktion (IVIK) på Sundsvalls gymnasium.

Bakgrunden var ökande elevkullar på programmen kombinerat med hög ungdomsarbetslöshet. Syftet med förprojekteringen var att minska risken för dessa ungdomar att hamna i utanförskap på arbetsmarknaden.

Förprojekteringen skulle undersöka programmens behov och föreslå insatser som kunde genomföras i ett projekt med finansiering från sociala fonden. KUSE Kompetens & Resurs (i texten benämnd konsulten) fick uppdraget att göra den kartläggning som man fått medel för och detta arbete sjuksattes i augusti 2010.

Första delen i arbetet var att träffa och intervjua nyckelpersoner som arbetade på programmen samt personer på FAVI. Intervjuerna gav mycket information och uttryck för en hel del önskemål bland annat gällande ökade resurser, bättre samverkan med andra program och andra aktörer samt bättre stöttning från den egna ledningen.

En enkät gjordes i ordning och skickades ut till all personal på programmen. 29 av 31 möjliga svar lämnades in och bilden som framkommit i intervjuerna förstärktes att det fanns många områden som behövde förbättras. Inriktningen var liknande de som framkommit i intervjuerna men i enkäterna kom det fram mer detaljer och fler förslag.

Parallellt med detta arbete genomfördes intervjuer med arbetsplatser och tidigare elever på programmen. Detta gav nya dimensioner som till viss del stärkte det som personalen själva hade uttryckt men som även kritiserade en del av det arbete som bedrivits på programmen.

Utifrån enkäter och intervjuer tog konsulten fram ett antal förslag på insatser. Insatserna som föreslogs var till viss del anpassade för ett eventuellt kommande EU-projekt och till viss del för ordinarie verksamhetsutveckling. Denna uppdelning hade tidigare under hösten godkänts av styrgruppen. Sammanställningarna från enkäter och intervjuer och därtill kopplade insatsförslag presenterades för styrgruppen i början av november.

Därpå följde en presentation för all personal på programmen där de även fick göra egna prioriteringar i form av ett grupparbete. Resultatet av detta processutformade grupparbete användes för att finjustera förslagen till insatser och ett slutligt förslag presenterades för styrgruppen i mitten av december.

I denna slutrapport finns förslagen beskrivna. Konsulten har även till styrgruppen lyft frågorna kring hur man kan gå vidare med förslagen dvs. vad som behöver göras och vem som får ansvaret att göra detta.

2. Bakgrund

Antalet ungdomar som går på Individuellt program (IV) och Individuellt program - invandrarintroduktion (IVIK) på Sundsvalls gymnasium är stort, närmare 400 stycken. Detta är en elevgrupp som i större utsträckning lider av sociala, mentala och inlärningsbaserade problem än genomsnittseleven.

Målet för dessa ungdomar, enligt programmålen, är att höja sina betyg så att de kan läsa vidare på ett nationellt gymnasieprogram men en stor del av ungdomarna hamnar i stället i en situation där man vill ut på arbetsmarknaden.

Med hög arbetslöshet bland ungdomar så är situationen för ungdomarna från IV och IVIK som saknar formell utbildning och i vissa fall saknar språkkunskaper extra svår.

Av dessa anledningar behövs särskilda insatser för att öka chanserna för ungdomarna på IV och IVIK att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och slippa ett utanförskap.

Nu står dessutom programmen för stora förändringar eftersom IV och IVIK ersätts med fem s.k. introduktionsprogram i och med gymnasiereformen som sätts hösten 2011. Det är därför ett bra läge att genomföra en förändringsarbete.

3. Uppdraget

Uppdraget enligt beskrivning i anbudsunderlag löd *att kartlägga metoder och utbildningsslag som kan förbättra ungdomarnas möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.*

Kartläggningen skulle ge svar på vad som saknas i nuvarande verksamhet i form av metodik, partners och resurser. Kartläggningen skulle ske i processinriktad form där personalen på IV och IVIK skulle vara delaktiga.

Eftersom uppdraget var en förprojektering med finansiering från EU Mål2 sociala fonden så var målet att ta fram tänkbart innehåll i ett genomförandeprojekt för samma EU-program.

KUSE Kompetens & Resurs vann upphandlingen med en offert som projekterade 200 timmars arbete för att genomföra uppdraget.

4. Upplägg - genomförande

Upplägget som presenterades i offerten hölls till stor del. I ett tidigt skede framkom önskemål om intervjuer med ungdomar vilket genomfördes. Programmen ville ha enkäten lite senare på hösten vilket sköt fram processen något i tid.

Planering → Intervjuer → Enkät → Kartläggning goda exempel →
Insatsförslag → Diskussion → Slutrapport

4.1 Uppdragsplanering tillsammans med projektägare

I augusti hölls ett första möte med projektledaren samt ansvariga från de bägge programmen. Konsulten fick då ett faktaunderlag kring programmen, dess verksamhet och dess utmaningar. Upplägget diskuterades och fastslogs.

4.2 Presentation av uppdraget till programmen

Den 17 augusti genomfördes en presentation av uppdraget/förprojekteringen till all personal på de bägge programmen. Konsulten presenterades samt upplägget för arbetet. Möjligheten fanns att komma med synpunkter. Majoriteten var mycket positiv till satsningen och ett konkret förslag kom fram och det var att även träffa några ungdomar och intervjua dem om deras syn på programmen och verksamheten. Detta lades till i planeringen.

4.3 Intervjuer med personal på IV och IVIK

För att få bättre kunskap om programmen och dess verksamhet och därigenom kunna utforma en bra personalenkät så bokades intervjuer med nyckelpersoner på de bägge programmen. Minnesanteckningar från samtliga intervjuer återfinns i bilaga 1 och en sammanställning av alla intervjuer finns i bilaga 2.

Första intervjun blev med Tomas Grim och Bengt Nordin som är programsamordnare för de bägge programmen. Intervjun med dem gav en hel del övergripande information om programmen. Information som framkom var bland annat nyckelpersoner att prata med, vilka man samarbetar med, hur man arbetar på programmen etc. Vid intervjutillfället gick konsulten även genom detaljer i uppdragets genomförande.

Nästa intervju blev med Lars Svantesson och Lars-Göran Welinder som är praktiksamordnare för programmen. Denna intervju gav mycket bra input. Bland annat framkom att rutinerna för praktiken kunde förbättras liksom kopplingen mellan praktiken och de teoretiska studierna. Det framkom även att samverkan mellan programmets olika funktioner kunde förbättras. Vissa branscher är svåra att komma in i och det är även svårt att få elever motiverade att praktisera inom vissa branscher där det faktiskt finns jobb. Matchning är med andra ord en utmaning och potential. Det framkom även att eleverna är ute väldigt mycket och att detta delvis beror på att resurserna inte räcker till att ha dem mer tid inne i skolan. Praktikomfattningen på IV var fullt tillräcklig och kunde till och med minskas medan praktikinslaget på IVIK var väldigt litet och behövde ökas.

Den tredje intervjun genomfördes med Marie Lundmark och Victoria Lillestöl som är studie- och yrkesvägledare (SYV) för programmen. Även här framkom önskemål om mer samverkan mellan de olika funktionerna på programmen. Man menade även att SYV-resurserna på Sundsvalls gymnasium var mindre än på skolor i städer av samma storlek. Man ansåg att mycket av detta är ledningsfrågor som bör kunna lösas. Man skulle vilja ha mer kontakt med eleverna

4.4 Intervjuer med personal på FAVI

Möte bokades med Anneli Mackin och Mats Fahlberg på FAVI. De gav en övergripande bild av FAVI:s verksamhet och de olika aktiviteter och projekt som bedrivs och bedrivits. De berättade även om hur samarbetet med skolan fungerar kring ansvaret för ungdomsgarantin som är sysselsättningsgaranti för ungdomar upp till 20 år.

Ett möte bokades även med Pernilla Krasser, Ulla Gredemyr-Collin och Marissa Lonakko som arbetar på FAVI:s ungdomscentrum vilket är den plats där FAVI:s program och aktiviteter genomförs. Denna intervju gav intrycket att arbetssättet skiljer sig en del mellan skolan och FAVI och att detta blir en omställning för ungdomarna när de kommer till FAVI. De såg gärna mer individfokus och individutveckling redan i skolan och ville gärna samarbeta mer än vad som görs idag.

4.5 Iordningställande, utskick, insamling och sammanställning av enkäter

Intervjuerna som genomförts gav konsulten en bra övergripande bild som kunde användas för att skapa en enkät. Enkäten skulle gå ut till samtlig personal på de bägge programmen och var den enskilt viktigaste faktainhämtningen för det fortsatta arbetet.

Enkäten ([bilaga 3](#)) delades upp i fyra områden; individen, metoder & verktyg, praktik & samverkan samt generella frågor. Enkäten innehöll totalt 36 frågor varav de flesta var med förbestämda svarsalternativ. Det fanns dock möjlighet att lämna fria kommentarer till samtliga frågor samt att varje område avslutades med en fri fråga.

Enkäten gjordes i excelformat och skickades till programsamordnarna som hade tagit på sig att distribuera den till samtlig personal samt ge tid till personalen att arbeta med enkäten på personalkonferenstid. Enkäten distribuerades i slutet av september och personalen gavs två veckor att svara. Ifylld enkät kunde antingen mejlas till konsulten eller lämnas anonymt i postfack. Totalt lämnades 29 enkäter in. 17 av dessa kom från IV, 10 stycken kom från IVIK och 2 stycken kom från personer som arbetar på bägge programmen.

Samtliga enkätsvar sammanställdes ([bilaga 4](#)) och varje fråga kan i sammanställningen granskas programseparat eller totalt. Varje fråga har även ett grafiskt diagram så att man lättare kan se hur svaren lämnats.

Det finns mycket att hämta i enkätsvaren och huvuddragen i detta finns i ett bildspel ([bilaga 5](#)) som presenterades för styrgruppen den 9 november.

4.6 Intervjuer med ungdomar

Parallellt med att enkäterna skickades ut bokades träffar med tre ungdomar som gick eller hade gått på IV-programmet. Syftet med dessa intervjuer var att få en bild av hur eleverna som går på programmen upplever sin tid där. Namnen på de ungdomar som intervjuades fick konsulten av praktiksamordnarna samt genom egna kontakter. De frågor som användes vid intervjuerna finns som [bilaga 6](#) och en sammanställning av alla intervjuer finns som [bilaga 2](#).

En kille som heter Joakim hade gått ut från IV våren 2010. Han hade nu praktikplats på ett åkeriföretag och hoppades på fortsatt arbete där. Han hade varit rejält skoltrött när han hamnade på IV. Han hade hoppat mellan olika praktikplatser och även fått en del yrkeskurser på skolan. Han var nöjd med sin mentor på skolan men så här i efterhand tyckte han att skolan borde ha stöttat honom mer i att stärka sina kunskaper både teoretiska och praktiska.

En tjej som heter Sandra gick sista året på IV. Hon hade sedan starten i årskurs 1 haft praktik på en skönhetsalong. Hon hamnade på IV eftersom hon saknade godkända betyg i flera kärnämnen. Målet var att läsa upp dessa omgående men hon fick väldigt lite tid inne på skolan och praktiken blev hela hennes liv. Inom skönhetsbranschen finns nästan bara privata utbildningar och dessa kan hon inte få stöd till så nu har hon gått 2½ år och står egentligen på samma ställe som hon stod när hon började på IV. Även Sandra tycker med facit i hand att skolan borde ha gett henne mer stöd att läsa upp sina betyg.

En tjej som heter Emma hade gått ut från IV under 2009. Hon var just nu arbetslös men hade en praktikplats på gång. Hon ansåg sig själv vara ett svårt fall men kände inte att tiden på IV hade gett henne det hon hoppades på. Hon hade behövt högre krav och mer stöttning än vad hon ansåg sig ha fått. Hon tyckte att man inte verkade ha de resurser man behövde för att möta elevernas behov.

Sammanfattningsvis så kan man säga att de ungdomar som konsulten träffade ger en ganska så negativ bild av sin tid på IV. Samtliga säger att man hade velat få mer stöttning och högre krav för att lyckas. Man är dock relativt nöjd med den sociala kontakten både vad det gäller sina mentorer men också sina klasskompisar. Det är tydligt att ungdomarna har mognat sedan de började på IV. De kan nu dra slutsatser hur de själva borde ha agerat även om de lägger mycket av ansvaret på skolan. Samtliga ungdomar var mycket trevliga och bör rent socialt ha de pusselbitar som behövs för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Dock saknar de fortfarande grundläggande teoretiska kunskaper.

Det bör också påpekas att tre ungdomar inte kan anses ge en fullständig bild av hur det fungerar på programmen. För att göra detta så skulle många fler ungdomar behöva intervjuas eller frågas. Det var dock givande att träffa dessa ungdomar och de gav en ganska så samlad bild av sin skoltid.

4.7 Intervjuer med arbetsplatser

Parallellt med ungdomsintervjuerna träffade konsulten även tre handledare som arbetade på företag som tagit emot elever från IV. Praktiksamordnarna hade gett konsulten kontaktuppgifter till dessa företag. Syftet med dessa intervjuer var att få en bild av hur företagen upplever samarbetet med programmen samt hur man kan utveckla detta samarbete. Frågorna som användes finns som bilaga 7 och en sammanställning av svaren finns i bilaga 2.

Anneli Fryxell arbetar som butikschef för Wedins skor och Ecco i centrala Sundsvall. De har tagit emot elever från IV under ca 2 år. Samtliga elever har fått sluta sin praktik i förtid pga. de inte klarat av enkla saker som att passa tider, ta ansvar etc. Många har haft mycket frånvaro. Man har gett samtliga många chanser och man har fått arbeta mycket med hur man betar sig mot kunder och arbetskamrater, hur man klär sig etc. De flesta har dock fungerat ok när det gäller den sociala biten. Endast tjejer har praktiserat och hur man ska få fler killar intresserade vet man inte riktigt. Samtliga elever har fått komma på "intervju" innan man har fått börja. Detta för att känna av eleven och för att få eleven att känna att praktiken är på allvar. Man eftersöker bättre kontakt med skolan. Det är svårt att veta vem som är ansvarig för eleven och det sker ingen uppföljning eller reflektion. Om samarbetet förbättras är man fortsatt villig att ta emot elever. Handledarutbildning är bra eftersom det ger en möjlighet för den egna personalen att bli bättre mentorer. Handels är en bransch där det finns mycket extrajobb och sommar jobb så det borde vara en bransch som passar dessa elever eftersom de får en fot in på arbetsmarknaden.

Gunnar Hammarberg är verkstadschef på Toyota-Center i Birsta. De har tagit emot elever från IV under många år. Det är uteslutande killar som varit där och de har inte ens ett omklädningsrum för tjejer så de förstår att det kan vara svårt att få tjejer att vilja praktisera där. De elever som varit där har med få undantag fungerat bra. De behöver dock mycket stöd och man försöker att ställa krav på dem. Ungdomarna saknar dock datakunskaper och deras sociala kompetens är väldigt olika. Kontakten med skolan fungerar ganska bra men man ser ingen koppling mellan praktiken och det som sker i skolan. De saker som skolan ansvarar för att skicka med (skyddskläder, skyddsskor etc.) fungerar oftast inte. Man skulle även gärna se mer återkoppling vid avslut. Man har inte själv något större rekryteringsbehov så att ta emot praktikanter är mer av goodwill karaktär.

Ylva Neumann driver en kombinerad frisör- & skönhetssalong med sin syster i Njurunda. De har haft en elev som praktikant i drygt två år. Eleven i fråga är en jättebra tjej som fungerar mycket bra på arbetsplatsen. Kontakten med skolan är inte alls bra. Första året sköttes kontakten bra men under andra året hörde man inte av sig alls. Man ser inte att eleven man har hos sig får det stöd som hon behöver och man känner sig lite maktlös över att se en duktig tjej som inte kommer någon vart i livet. Man har också en bild av att kraven på eleverna den tid de är inne på skolan är väldigt låga.

Sammanfattningsvis så är företagets bild av IV något negativ. I vissa fall fungerar kontakten men i vissa fall inte. Eleverna som kommer är generellt dåligt förberedda och klarar inte de relativt enkla krav som ställs på dem. Man anser inte att det finns någon koppling mellan det som sker på praktiken och det som sker i skolan. Man anser inte heller att det görs någon uppföljning. Man vill dock gärna samarbeta med skolan även om man inte har ett konkret rekryteringsbehov.

4.8 Kartläggning av goda exempel på metoder/verktyg

Konsulten la lite mindre tid på hitta goda exempel på verktyg och metoder och la i stället mer tid på intervjuer och enkäter. Anledningen till detta var att intervjuerna och enkäterna samt konsultens egna erfarenheter och nätverk gav ganska mycket uppslag gällande vilka insatser som borde göras.

De områden som undersökts är insatser som kan göras inom språkutveckling och kommunikation samt inom motivationsutveckling. De goda exempel som hittats finns med i förslagen under punkterna 5 och 6 i denna rapport.

4.9 Förslag till insatsområden/insatser

En tidig reflektion från konsulten var att det framkom väldigt många utvecklingsområden och att vissa av dessa passade in ett genomförandeprojekt men att vissa mer handlade om intern verksamhetsutveckling. Detta presenterades för styrgruppen som gav klartecken till att arbeta fram en totalbild där behoven och insatserna sedan fördelades mellan EU-projekt och den interna organisationen.

Med denna ram och med intervjuer och enkäter som underlag togs ett första förslag på insatser fram (bilaga 8). Dessa presenterades tillsammans med enkätresultaten för projektets styrgrupp den 9 november.

4.10 Presentation och diskussion med personal

Med hjälp av programsamordnarna ordnades en träff för all personal på eftermiddagen den 25 november. Två timmar var avsatta och den första delen gick till att konsulten presenterade enkäten, enkätresultaten, intervjuerna, intervjusammanställningarna, förslagen på insatser, information om GY2011 (bilaga 9) samt information om Mål2 sociala fonden.

Därefter delades personalen upp i fyra grupper som fick 30 minuter på sig att lösa 3 stycken uppgifter. Den första var att prioritera tre insatser som kunde genomföras i ett EU-projekt, den andra uppgifter var att prioritera tre insatser som kunde genomföras inom ramen för den egna organisationen och den tredje uppgiften var att komma med ytterligare förslag och tips.

Trots den relativt sena timmen så var det engagerade grupper som redovisade sina arbeten. Många bra synpunkter kom fram (bilaga 10) och med dessa som stöd reviderades insatsförslagen en sista gång och presenterades slutligen för styrgruppen den 17 december.

4.11 Slutrapport

Denna slutrapport är konsultens sista del i förprojekteringen. Den sammanställer höstens arbete. Arbetet har följts av projektledaren samt löpande rapporterats av till projektets styrgrupp. Slutrapporten delges programmen, styrgruppen, barn- & utbildningsförvaltningen samt sekretariatet för sociala fonden. Konsulten har även lovat intervjuade personer att återkoppla resultatet av höstens arbete till dem vilket kommer att göras via telefon eller e-post.

4.12 Vad händer sedan?

Konsulten lyfte på det sista styrgruppsmötet frågan om vem eller vilka personer som tar ansvar för att arbeta vidare med förslagen. Styrgruppen har åtagit sig att se över detta och har bokat ett nytt möte för att diskutera hur man går vidare med en EU-projektsansökan.

5. Insatsområden i ett genomförandeprojekt EU sociala fonden

Här redovisas de förslag till insatser som enligt konsulten bör kunna skrivas in i en ansökan till sociala fonden. Insatserna är uppdelade i tre områden som alla har underrubriker.

5.1 Insatser för arbetslivsintroduktion

5.1.1 Förberedelseprogram

Såväl elever som arbetsplatser anser att förberedelserna för praktik är för dåliga. Projektet bör därför ta fram och genomföra en programplan för hur elever i årskurs 1 förbereds på att gå ut i arbetslivet. Planen bör innehålla allmänna inslag som arbetsmiljökurs och kommunikation men även individuella inslag utifrån elevens behov så som motivation, språkkunskap, datakunskap etc. Programmet ska även innehålla inslag som lockar tjejer att testa mansdominerade yrken och tvärt om.

5.1.2 Arenor för arbetsplatsträning

Många elever har svårt att klara de krav som ställs på en arbetsplats. Det kan handla om sociala förmågor, ansvarstagande, språkkunskap etc. För de elever som har det svårast bör projektet skapa arenor enligt den modell som FAVI redan arbetar med. Med arenor menas arbetsplatser där man har extra stöttning och lägre krav än på en normal arbetsplats. Arenor bör sökas inom den egna organisationen och bör förläggas så att man kan erbjuda flera olika yrkesinriktningar där det finns behov av arbetskraft.

5.1.3 Handledarutbildning

Programmen har behov av att öka antalet praktikplatser samt ha en bra kvalitet på dessa. Man behöver dessutom handledare som kan olika språk och som är bra på att hantera ungdomar med olika diagnoser.

Ett projekt bör därför erbjuda handledarutbildning till arbetsplatser för att locka fler att samverka och för att öka kvaliteten samt hitta handledare med särskilda kompetenser. Handledarutbildningen kan innehålla generella delar så som arbetsmiljöfrågor, ansvar och rutiner men även specifika delar så som språk och social stöttning.

5.1.4 Samverkansråd

Introduktionsprogrammen kommer att ha en hög grad av praktikinslag och dessa bör finnas i en stor bredd av yrken och branscher för att möta elevernas behov såväl som arbetsmarknadens behov.

Ett projekt bör därför skapa ett samverkansråd som liknar de programråd som yrkesförberedande program har idag. Samverkansrådet ska ha representanter från det lokala arbetslivet men även praktiksamordnare, SYV och andra nyckelpersoner från programmen ska sitta med. Rådet blir en arena för utbyte av kunskap och nätverk men även en grupp som planerar och genomför aktiviteter som rör området praktik och samverkan skola-arbetsliv på introduktionsprogrammen.

5.1.5 Förstärkt SYV-resurs

Studie- & yrkesvägledning på introduktionsprogrammen kräver lite extra då eleverna har olika behov, olika problembilder, olika yrkesinriktningar etc. I intervjuerna har det framkommit att nuvarande SYV-resurs inte riktigt räcker till och att resursen bättre bör integreras i den dagliga verksamheten.

Ett projekt bör stärka upp denna funktion med en extra SYV-resurs som också ingår i samverkansrådet och blir en aktiv del i genomförandet av samtliga föreslagna insatser.

5.2 Insatser för ökad motivation

5.2.1 Individstärkande verktyg/metoder

Många av eleverna på programmen har dåligt självförtroende och dålig social förmåga. Det är därför viktigt att stärka dem på dessa punkter.

Ett projekt bör utbilda personalen i några verktyg/metoder som finns för att arbeta med självförtroende och framtidstro. Två sådana är "Drömstart" av Christer Westlund som handlar om att fundera över vad man vill göra och hur man ska nå dit samt "Modig" av Carl Lindeborg och Sofia Sivertsdotter som handlar om att utmana sig själv i enkla vardagssituationer. Dessa verktyg kan då bli en del i det dagliga arbetet på programmen.

5.2.2 Inspirationsföreläsningar

Att göra det omöjliga möjligt och skapa förebilder är viktiga insatser när det gäller att stärka individer.

Ett projekt bör genomföra regelbundna föreläsningar där unga personer som gör intressanta saker föreläser för eleverna. Föreläsningarna ska lyfta fram entreprenörskap, socialt engagemang, olika yrken, olika kulturella aspekter samt bryta könsgränser. Att föreläsarna är unga är viktigt då man lättare kan relatera till en person som ligger nära sig själv i ålder. Föreläsningar kan ligga både under skoltid och på ledig tid samt läggas på platser dit ungdomar gärna söker sig. Inspiration kan fås av "GetUp" som genomförts under några år av Forza Entreprenörskap i Skåne.

5.2.3 Entreprenörskapshöjande insatser

Mod, ansvarstagande, nyfikenhet och kreativitet är alla entreprenöriella egenskaper som är viktiga oavsett om du startar företag eller är anställd. För ungdomar som har svårt med teoretisk inläring kan också entreprenörskap vara ett sätt att skapa möjligheter för sig själv.

Ett projekt bör genomföra aktiviteter som stärker elevernas entreprenöriella egenskaper så att de stärks som individer och ser möjligheter som de inte tidigare sett. Aktiviteterna kan byggas på de verktyg som FAVI använder och som går under samlingsnamnet OFB-tools. Där ingår bland annat "Raketer" och "Business 4 a Day".

5.3 Insatser för ökad kommunikationsförmåga

5.3.1 Språkutveckling

Att kunna uttrycka sig muntligt och i skrift är viktigt i nästan alla yrken. Det är också en förutsättning för att kunna söka jobb och för att fungera socialt på en arbetsplats. I enkäter och intervjuer framgår att många av eleverna har svårt med denna del. Många av eleverna med svensk bakgrund är inte godkända i svenska när de kommer till programmen och nyanlända elever har ingen kunskap i det svenska språket över huvud taget.

Ett projekt bör genomföra särskilda satsningar för att inspirera eleverna att utveckla sin förmåga att uttrycka sig i tal och i skrift. Satsningarna ska ske utifrån redan beprövade metoder exempelvis satsningen "Rikare språk" som gjorts i Sollefteå/Kramfors. På Skolverkets sida finns även "Resa i språkmiljöer" och andra lyckade språkutvecklingsprojekt.

5.3.2 Datakompetens

I intervjuer och enkäter framgår att skolan saknar nödvändig datorutrustning samt att elever saknar grundläggande datakunskaper.

Ett projekt bör genomföra en generell datakompetenshöjning för elever så att de når datakörkortsnivå. Kompetenshöjningen ska vara språkanpassad så att även elever med utländsk bakgrund kan genomgå den.

5.3.3 Estetisk kommunikation

Att använda estetiska uttryck för att kommunicera kan leda till förbättrade studieresultat och det kan även hjälpa elever med olika utländsk bakgrund att integreras i samhället. Det kan handla om bild, form, musik, drama etc.

Ett projekt bör utbilda personalen så att de kan använda estetiska aktiviteter som ett medel för att uppnå ökade studieresultat, ökat självförtroende och ökad integration. Som förebild kan exempelvis en modell som man utarbetat i Luleå användas (Estetiska uttryckssätt för ett rikare språk).

6. Förslag på insatser inom befintlig organisation

Här redovisas de förslag till insatser som enligt konsulten bör kunna genomföras inom ramen för den befintliga organisationen. Insatserna är uppdelade på tre olika ansvarsnivåer där varje nivå har underrubriker.

6.1 Insatser på förvaltningsnivå

6.1.1 Effekter av tidigare lagda resurser

I kartläggningen har det framkommit att personalen på programmen känner brist på resurser för att möta elevernas behov. Vilka effekter uppnår man om man satsar mer medel på barn med speciella behov i tidigare skeden? Hur utvecklas barnen/ungdomarna? Hur påverkas behoven i de senare skedena dvs. på FAVi och på Soc? Lönar det sig ekonomiskt på sikt? Det finns en nationell utredning som är gjord av nationalekonomen Ingvar Nilsson men hur kan man bryta ner den på lokal nivå? Flera kommunala förvaltningar skulle beröras av en sådan utredning.

6.2 Insatser på skolledningsnivå

6.2.1 Värdegrund Sundsvalls gymnasium

I enkäterna framgår det att personalen på programmen känner att de och deras elever inte står lika högt i kurs som andra program och att de i vissa fall inte heller bemöts väl när det gäller möjliga samarbeten. Detta är en värdegrundsfråga som borde tas upp av ledningen för Sundsvalls gymnasium och diskuteras.

6.2.2 Lokalfördelning

Enkäterna visar på behov av mer samlade lokaler och resurser där fler grupper ges möjlighet till hemklassrum. Skolledningen bör i planering för kommande år se över om detta kan lösas på ett bra sätt.

6.2.3 Ökat kursutbud

I och med GY2011 så ska introduktionsprogrammen kunna erbjuda mer yrkesinriktad utbildning och då krävs större samarbete med de nationella yrkesprogrammen för att ge eleverna på introduktionsprogrammen ett bra utbud. Det uttrycks även önskemål om anpassade yrkeskurser med extra stöd för elever med särskilda behov. Skolledningen bör ha med sig detta i planering inför hösten 2011.

6.3 Insatser på programnivå

6.3.1 Praktikupplägg

Kopplat till de insatser som görs i ett EU-projekt bör även programmen själva se över hur man arbetar med praktikinslagen. Hur integrerar man praktiken i övrig undervisning? Hur blir man bättre på att följa de rutiner som finns? Hur mycket praktik ska man ha för att klara övriga mål? Att se över detta är ett arbete som berör all personal men som borde ledas av ett eventuellt samverkansråd.

6.3.2 Samverkan mellan olika funktioner

På programmen finns programsamordnare, praktiksamordnare, studie- & yrkesvägledare, kuratorer och lärare. Känslan som framgår i intervjuer är dock att funktionerna fungerar bra socialt med varandra men att samverkan rent professionellt går att utveckla en hel del. Detta är något som rektor och samordnare borde se över.

6.3.3 Personalvård

Personalen på IV och IVIK har en svår grupp elever att arbeta med. Trots en svår situation så brinner dock de flesta för sin uppgift och elever som konsulten pratat med understryker att det är bra personer. I enkäterna framgår dock att personalen är tröttkörda och frustrerade över sin situation. För att stärka personalgruppen bör man därför se över möjligheterna till ökad kompetensutveckling, såväl i grupp som individuellt, samt teambuildingaktiviteter.

6.3.4 Hälsa

Programmen har tidigare under en period arbetat med att stärka elevernas mentala och fysiska hälsa med gott resultat. Detta är något som man borde planera in i verksamheten igen. Förslag som framkommit är att ha en hälsopedagog, erbjuda möjlighet till elevfrukost samt ökat inslag av fysisk träning för eleverna.

7. Slutsatser & reflektioner

Det har varit ett intressant uppdrag att sätta sig in i verksamheten på IV och IVIK. Personalen på programmen arbetar med en svår elevgrupp som dock innesitter en stor potential och därigenom kan ses som en positiv utmaning.

Programmen har liksom resten av Sundsvalls gymnasium lidit av nedskärningar de senaste åren och man kan känna en frustration hos personalen. Man kan också känna att lärarna har en tveksamhet inför vilket uppdrag man egentligen har. I programmålen står det att eleverna ska uppnå godkänt i matte, svenska och engelska så att de kan komma in på ett nationellt program men i själva verket bedriver man en väldigt diversifierad verksamhet där social utveckling och slussning ut i arbetslivet är viktiga faktorer. Man får också känslan att programmen inte har resurser för att fullt ut kunna arbeta med sina egentliga program mål och då blir praktik ett sätt att lösa det dagliga arbetet.

De flesta synpunkter som lämnats på verksamheten har varit negativa oavsett om de kommit från andra organisationer, tidigare elever eller från arbetsplatser. Det finns mycket att ta tag i och förbättra. Personalen ger dock intryck av att vara eldsjälar som verkligen gör sitt yttersta och det borde utgöra en bra grund för ett utvecklingsarbete. Detta bekräftas också av de ungdomar som intervjuats som framhåller sina lärare som bra personer/mentorerna som dock inte hinner med att göra allt de borde göra.

För att lyckas med ett kommande utvecklingsarbete så krävs naturligtvis resurser oavsett om de kommer från sociala fonder, den egna organisationen eller både och. Det kommer dock även att krävas engagemang från samtliga nivåer hela vägen från lärarna upp till förvaltningsledning. En viktig aspekt blir att diskutera programmets uppdrag och likavärde kontra övriga program.

Jag vill tacka all personal på programmen samt de ungdomar, handledare och övriga personer som jag träffat för allt engagemang och all positiv feedback som jag fått på mitt arbete.

8. Förprojekteringens organisation

Förprojekteringens arbete har letts av Stig Sundqvist som har varit projektledare. Denne har ansvarat för rapportering och avstämning av arbetet.

En styrgrupp har följt och styrt upplägget för arbetet. Ordförande i styrgruppen har varit Marianne Staaf-Gälldin som är gymnasiechef på Sundsvalls kommun. I styrgruppen har även Per Ström programansvarig rektor för IV och IVIK, Anneli Mackin från FAVI samt Lars Svantesson praktiksamordnare på IV & IVIK suttit. Styrgruppen har träffats tre gånger under hösten.

Den konsult som utfört kartläggningen heter Mathias Sundin. Denne har 13 års erfarenhet av att arbeta med skolutvecklingsprojekt på regional, nationell och internationell nivå. Konsulten har även själv gått på Västermalms skola för ca 20 år sedan.

9. Länkar

Gymnasiereformen GY2011	www.skolverket.se
OFB-tools (Raketer, Business 4 a Day)	www.ofbtools.com
Drömstart	www.meuniversity.com
Modig	www.facebook.com/modig
Forza Entreprenörskap (GetUp)	www.forzasweden.se
Rapport Ingvar Nilsson – Individen i centrum	www.skandia.se/ideer
Resa i språkmiljöer	www.skolverket.se
Estetiska uttryckssätt för rikare språk	www.skolverket.se

10. Bilagor

1. Minnesanteckningar från intervjuer
2. Sammanställning av intervjuer
3. Personalenkät
4. Sammanställning av enkätsvar
5. Bildspel enkätsvar
6. Intervjufrågor ungdomar
7. Intervjufrågor arbetsplatser
8. Insatsförslag november 2010
9. Sammanställning om introduktionsprogrammen i GY2011
10. Sammanställning grupparbete 25 nov

Denna rapport är skriven av Mathias Sundin, KUSE Kompetens & Resurs.
Sundsvall 2010-12-31